

BISERKA ŠUŠNJIĆ

ŠKOLSKA KNJIŽNICA I NACIONALNI OKVIRNI KURIKUL *

Biserka Šušnjić
Agencija za odgoj i obrazovanje
HR 10000 Zagreb

UDK: 027.8(497.5)
373.3/5.(497.5)
Izlaganje sa znanstvenog skupa
Ur.: 2009-05-26

U članku se govori o programu rada školskoga knjižničara kao mogućem dijelu nacionalnog okvirnog kurikula općeg obvezatnog obrazovanja u osnovnoj i srednjoj školi.

Školska bi se knjižnica mogla neposredno uključiti u školski kurikulum kroz modul knjižnično-informacijskog obrazovanja, a posredno u sklopu međupredmetnog povezivanja. Program knjižnično-informacijskog obrazovanja ostvaruje se kroz tri područja: čitanje, informacijsku pismenost i kulturnu i javnu djelatnost.

Ključne riječi: školska knjižnica, nacionalni okvirni kurikulum, knjižnično-informacijsko obrazovanje

Svečanost obilježavanja dvjesto godina kontinuiranoga djelovanja školske knjižnice Srednje škole Pavla Rittera Vitezovića u Senju bila je prilika i da se promišljaju najvažniji suvremeni događaji na području školskoga knjižničarstva, a to je svakako mjesto knjižnice u nacionalnom okvirnom kurikulumu.

Naime, stoljećima je najvažnija uloga knjižnica bila prikupljanje, čuvanje i posudba informacijske građe, ali u suvremenim okolnostima pretjeranog obilja elektronički lako dostupnih informacija sve važniji postaju programi rada

---

* Priopćenje je održano na znanstvenom skupu u povodu 200. obljetnice djelovanja Školske knjižnice senjske Srednje škole Pavla Rittera Vitezovića održanom 26. 2. 2009. u Senju.

školske knjižnice, tj. školskoga knjižničara. Zato su se školski knjižničari rado uključili u raspravu o nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i opće obvezatno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi, a kao rezultat provedene rasprave unutar strukovne zajednice, radna skupina (Biserka Šušnjić, Ana Krželj, dr. sc. Dinka Kovačević, Evica Tihomirović, Sanja Galic, Ruža Jozić, Nada Šerić, Ljerka Medved, Mirjana Milinović, Marija Bednjanec) sastavila je tekst kojim se opisuje program knjižnično-informacijskog obrazovanja od osnovne škole do završnih razreda srednje škole.

Školska se knjižnica shvaća ključnom poveznicom ostvarivanja temeljnih kompetencija cjeloživotnog obrazovanja i međupredmetnih sadržaja u okviru školskoga kurikula. Ona je informacijsko, medijsko, kulturno i komunikacijsko središte škole, mjesto razvoja osobnog i kulturnog identiteta učenika. Namijenjena je svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa i osigurava stručnu potporu za potrebe redovite nastave, izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti. Kroz razne programe potiče učenike na samostalno istraživanje, uporabu svih izvora znanja na različitim medijima te ima temeljnu ulogu u učenju učenja i osposobljavanja učenika za cjeloživotno učenje. U skladu s općim odgojno-obrazovnim ciljevima knjižničar provodi program knjižnično-informacijskog obrazovanja učenika, čiji su sadržaji ključni za učenje i poučavanje svih područja i zato ih treba u potpunosti integrirati u kurikulum.

"Orijentacija suvremene škole na istraživačku i problemsku nastavu, na timsko suradničko učenje, na veću samostalnost učenika u stjecanju znanja te na transformaciju učenika od objekta u subjekt odgojno-obrazovnog rada, daje školskoj knjižnici ulogu temeljnog čimbenika osuvremenjivanja odgojno-obrazovnog procesa, kao i jezgre informacija i mogućnosti za učenje i napredovanje. Školska je knjižnica dostupna učenicima u vremenu njihova najintenzivnijeg stjecanja znanja i učenja te vremenu razvoja stavova i ponašanja važnih za kasniji život. Svojim djelovanjem ona je ne samo potpora odgojno-obrazovnom radu, već i otvara vrata osobnog stvaralačkog napretka svakog učenika koji na taj način razvija trajnu potrebu za cjeloživotnim učenjem.

Učenik je krajnji cilj djelovanja školske knjižnice – aktivan sudionik i subjekt društva, kulturno i komunikacijski obrazovan te humanistički orijentiran.

Suradnja i timski rad između školskog knjižničara i ostalih sudionika obrazovnog procesa nužni su jer školski knjižničar treba ostvariti korelacijski pristup planiranju i programiranju rada. Samo se međupredmetnim povezivanjem može usvojiti kvalitetno i primjenjivo znanje.

Partnerstvo i timski suradnički rad omogućuju školskoj knjižnici i školskom knjižničaru aktivno uključivanje u promišljanje i ostvarenje

interdisciplinarnog i multimedijalnog pristupa nastavi u kojoj do izražaja dolaze metode i brzina uporabe znanja, kao i njegova obnavljanja, dopunjavanja i usavršavanja. U takvim uvjetima školska knjižnica osigurava zadovoljenje pojedinačnih i skupnih odgojnih, obrazovnih, informacijskih, kulturnih i socijalnih potreba svojih korisnika, prioritarno učenika.

Informacijska teorija i praksa programa poučavanja u školskoj knjižnici odražavaju zakonske smjernice i profesionalnu etiku. Školska bi se knjižnica mogla neposredno uključiti u školski kurikulum kroz modul Knjižnično-informacijskog obrazovanja, a posredno u sklopu međupredmetnog povezivanja. Program knjižnično-informacijskog obrazovanja ostvaruje se kroz tri područja: čitanje, informacijsku pismenost i kulturnu i javnu djelatnost.

1. Čitanje

U traganju za novim pristupima učenju u knjižnici se sve više primjenjuju postupci čitanja s razumijevanjem koji se nastoje povezati s nastavnim sadržajima. Upute kako usvojiti gradivo za pojedine predmete svode se na pet osnovnih oblika učenja: povezanost, iskustvo, primjena, suradnja i prijenos na nove sadržaje. Već od početka školovanja učenici se potiču na čitanje, razvijanje čitačkih vještina i čitateljskih navika (prepričavanje, pisanje, dramatizacija, pjevanje, crtanje). Ostvarenjem ovih aktivnosti učenici shvaćaju važnost čitanja u svakodnevnom životu i u učenju jer na taj način bogate svoj rječnik i razvijaju pisanu i govornu komunikaciju.

2. Informacijska pismenost

Najbolji način za razvijanje vještina informacijske pismenosti provodi se timskom suradnjom učitelja i stručnih suradnika u školskoj knjižnici i metodičkim planiranjem temeljenim na postojećim vještinama i potrebama učenika s već prepoznatim modelima dobre prakse koji prate razvojni plan škole. Ona uključuje postupke prepoznavanja informacijskih potreba korisnika, traženja, pretraživanja, vrjednovanja i uporabe nađene informacije. Zato su važne strategije za razvoj kurikula informacijske pismenosti:

1. Prepoznati osobe (učitelje/nastavnike i suradnike) koje su zainteresirane za timsko suradničko učenje vještina informacijske pismenosti i svakodnevnu primjenu u nastavi da bi učenici bili uspješniji u učenju određenog predmeta.

2. Kroz manje programe razvijati ključne korake metoda poučavanja važnih vještina u kurikularnom kontekstu u radu s učiteljima svih predmeta, pratiti i procjenjivati napredak učenika u usvajanju informacijske pismenosti,

usvajanju novih znanja iz pojedinih predmeta. Razvijati istraživačke metode za pojedine predmete u kojima je to moguće, da bi se stvorila informacijska baza dobrih, u praksi provjerenih vježbi koje se mogu dalje koristiti te proširivati za usavršavanje postojećih i stvaranje novih istraživačkih metoda.

3. Poticati i procjenjivati istraživačke projekte.

4. Širiti primjere dobre prakse kroz prezentacije u školi i izvan nje.

5. Pratiti i procjenjivati razvoj informacijske pismenosti i učenička postignuća kroz nastavne predmete sukladno dobi učenika.

3. Kulturna i javna djelatnost

Sadržaji kulturne i javne djelatnosti sastavni su dio godišnjeg plana i programa rada školske knjižnice i sastavni su dio odgojno-obrazovnog rada škole. Poticaj su za provođenje školskih projekata na određenu temu koje inicira i koordinira školski knjižničar u suradnji s učiteljima /nastavnicima. Njome se aktualiziraju važni događaji u školskoj sredini, užem i širem okruženju. Suradnja školskoga knjižničara s kulturnim ustanovama – knjižnicama, muzejima, kazalištima i sl. ima za cilj odgoj ličnosti s razvijenim kulturnim potrebama i navikama."¹

Radna skupina definirala je i očekivana postignuća učenika na kraju svakog obrazovnog ciklusa, a rad na poboljšanju programa rada školskoga knjižničara nastavlja se, čemu osobito pridonose novi primjeri dobre prakse i razmjene iskustava.

Ipak, bez dobrih temelja, a jedan je i ova iznimna senjska obljetnica, teško da bi bilo razvijenoga suvremenog hrvatskog školskoga knjižničarstva.

Literatura

Prijedlozi školskih knjižničara za izmjene i nadopune *Prijedloga nacionalnog okvirnog kurikulumuma za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi* (usuglašeno na sastanku 19. ožujka 2009. u Školi za cestovni promet u Zagrebu)

SCHOOL LIBRARY AND THE NATIONAL CURRICULUM FRAMEWORK

Summary

The article discusses the agenda of school librarians as a possible part of the national curriculum framework of general compulsory education in elementary and secondary schools. School libraries could be directly involved in the school curriculum through the module library and information education, and indirectly as part of inter-subject connectivity. A library programme and information education is achieved through three areas: reading, information literacy, and cultural and public activities.

Keywords: school library, national curriculum framework, library-information education